

Inleiding

Overal om je heen kom je media tegen. Je kijkt films en series op tv, zoekt op internet, speelt games en je hebt bijna 24 uur per dag contact met je vrienden via hyves, facebook, twitter of msn. Bijna dagelijks komen er nieuwe apps voor je IPod, iPhone, Blackberry of andere smartphone. Moesten mensen vroeger naar de bibliotheek om informatie op te zoeken, tegenwoordig kan je overal ter wereld alle informatie krijgen die je maar wil. De moderne media zijn niet meer weg te denken en helpt ons in het dagelijks leven. De kracht van de moderne media blijkt uit de snelheid waarmee informatie uitgewisseld kan worden. Wanneer bijvoorbeeld een kind wordt vermist en iemand plaatst dat op Twitter dan heeft die boodschap een enorm groot bereik. Mensen retweeten het bericht en binnen korte tijd weet half Nederland het. De recente opstanden in Noord-Afrika en het Midden-Oosten hebben voor een groot deel hun succes te danken aan *social media* als Facebook. Heb je ergens enorm veel verstand van dan kan je die interesses delen op internet met mensen over de hele wereld.

De moderne media hebben echter ook minder leuke kanten. Je hebt vast wel eens meegemaakt of gehoord dat mensen worden gepest via internet, het zogenaamde *cyberpesten*. Kreeg je vroeger een scheldwoord toe geroepen of een klap op het schoolplein, dan was je thuis weer veilig. Tegenwoordig ben je in zo'n geval nergens meer veilig. Mensen kunnen je vervelende smsjes sturen of nare berichten op je hyves achterlaten. Veel *loverboys* (jongens die meisjes verleiden om betaalde seks te hebben met onbekenden) zijn actief op internet en ook de ouderwetse kinderlokker heeft de moderne media gevonden.

Omdat de ontwikkelingen in de moderne media steeds sneller gaan en steeds ingewikkelder worden, hebben we besloten om het vak Mediawijsheid in te voeren. Dit vak is bedoeld om jongeren wegwijs te maken in het *verstandig* gebruiken van de moderne media.

Het vak “Mediawijsheid”?

In 2005 kwam het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen met een rapport over mediawijsheid. Daar stond in dat in Nederland de jongeren niet *mediawijs* genoeg waren. Zij omschreven het begrip Mediawijsheid als volgt:

“het geheel van kennis, vaardigheden en mentaliteit waarmee burgers zich bewust, kritisch en actief kunnen bewegen in een complexe, veranderlijke en fundamenteel gemedialiseerde samenleving”

Oftewel:

“Alle kennis en vaardigheden die je nodig hebt om kritisch te zijn en bewust te kijken naar alles wat er in de media gebeurt”

De wereld van de moderne media verandert zo snel dat je inmiddels een soort van gereedschappen nodig hebt om gebruik te kunnen maken van deze media. Er wordt in dit vak niet diep in gegaan op het technische gedeelte zoals “Hoe werkt een computer?”, maar er wordt meer in gegaan op “Hoe ga je met de media om?”

Dit jaar is verdeeld in vier onderwerpen over het gebruik van de media. Elk onderwerp wordt afgesloten met een product zoals een PowerPoint-presentatie, het maken van een website of het maken van een filmpje. Voor dat product krijg je een cijfer dat op je rapport komt. Na de tweede module krijg je een schriftelijke toets over de theorie van de eerste en de tweede module.

De onderwerpen zijn:

1. Bronnen checken
2. Manipulatie
3. Seksualisering van de media
4. Codename Future/Splitsz

Bij elk onderwerp moet je opdrachten maken die je in dit werkboek invult. Aan het begin van elk hoofdstuk wordt kort uitgelegd waar het over gaat en de rest van de uitleg krijg je in de les.

We beginnen het jaar met een aantal spetterende lessen over alle onderwerpen die je zoal tegen komt in de media. Met deze lessen krijg je een beeld over wat er dit jaar behandeld zal worden en wordt waarschijnlijk je nieuwsgierigheid geprikkeld om zelf ook te kijken wat er tegenwoordig speelt.

We hebben een website gemaakt waar je alle actuele zaken over mediawijsheid kan vinden. We zetten hier artikelen neer die we gebruiken in de les om over te praten. Bij het kopje **modules** kan je achtergrondinformatie terugvinden over het onderwerp. Alle links die we gebruiken tijdens de les staan er en je kan hier gebruiksaanwijzingen vinden om bijvoorbeeld een mooie website te maken.

De website staat op: <http://mediawijsheid.marnixcollege.nl>. Hou deze website goed in de gaten!

Veel plezier en aan het einde van dit jaar kan je met een gerust hart zeggen:

“Ik ben mediawijs”

Onderwerp 1:

“Bronnen checken”

Controleer je bronnen. Je kan heel veel informatie vinden op internet. Maar hoe weet je of iets betrouwbaar is of niet? Iedereen kan iets achterlaten op internet maar dat wil nog niet zeggen dat het waar is. Als je een werkstuk moet maken over bijvoorbeeld “Julius Caesar”, hoe kom je nou zo snel mogelijk aan de goede informatie? De mediatheek op school is een oneindige bron van informatie en daar begint dan ook onze zoektocht. In de mediatheek wordt je geleerd hoe je de verschillende programma’s kan gebruiken om je informatie te vinden. Als je dit onder de knie hebt, zal je zien dat het maken van werkstukken een stuk beter gaat en dat je een betere kwaliteit zal afleveren.

Opdracht zoeken in de mediatheek:

Jullie gaan naar de mediatheek en krijgen uitleg hoe je daar alle informatie over een onderwerp kan vinden.

Op de website www.zoekenvindenkiezen.nl kun je vinden hoe je beter kunt zoeken, vinden en kiezen in boeken, tijdschriften en kranten.

Noteer hieronder bruikbare tips :

Tips voor het zoeken in de mediatheek:

Zoeken op het Internet

Als je op het Internet gaat zoeken naar “Kameel” dan vind je bij Google meer dan een miljoen hits. Het ligt er natuurlijk aan wanneer je zoekt. De aantallen veranderen per dag namelijk.

Om die allemaal door te zoeken..... Deze les gaan we leren om gericht op Internet te zoeken.

Mr. Right

Bekijk het filmpje van Mr. Right op

<http://www.schooltv.nl/weekjournaal/2205296/mr-right/item/2839753/zoeken-op-internet/>

Mr. Right geeft een aantal tips over het zoeken die verderop op de pagina worden beschreven. Lees deze pagina door en noteer hieronder een aantal handige zoektips:

Tips om te zoeken op Internet

Informatie

Op de pagina www.zoekenvindenkiezen.nl vind je ook informatie hoe je op Internet de juiste keuzes maakt wat betreft zoeken, vinden en kiezen. Bekijk deze informatie.

Zoekmachines

Bij de zoekmachines kun je door middel van geavanceerd zoeken beter aangeven wat je specifiek zoekt, welke woorden je wel wilt gebruiken, welke niet, welke woorden bij elkaar horen enz.

We gaan nu kijken hoe je dat doet. In dit geval met Google.

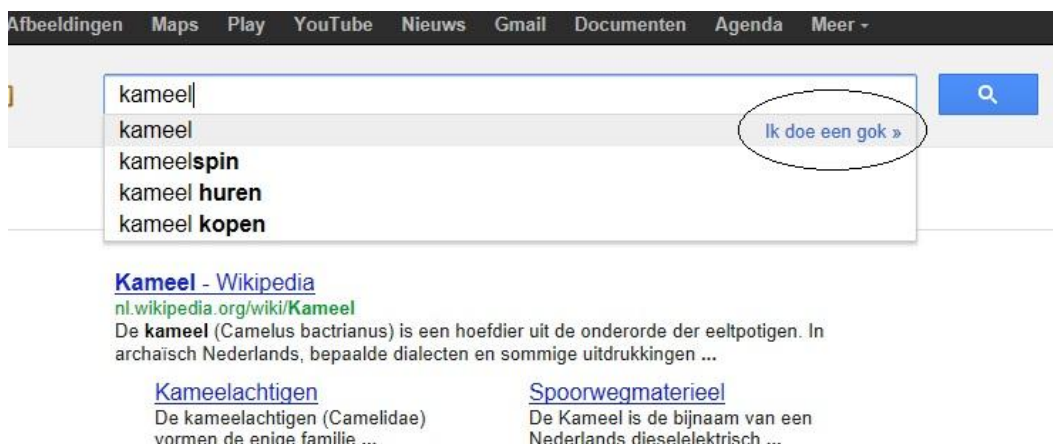
Vraag

Welke zoekmachine gebruik jij het liefst en waarom?

Welke zoekmachine en waarom?

Opdracht

Ga naar www.google.nl, je ziet het volgende scherm (eventueel met andere achtergrond):

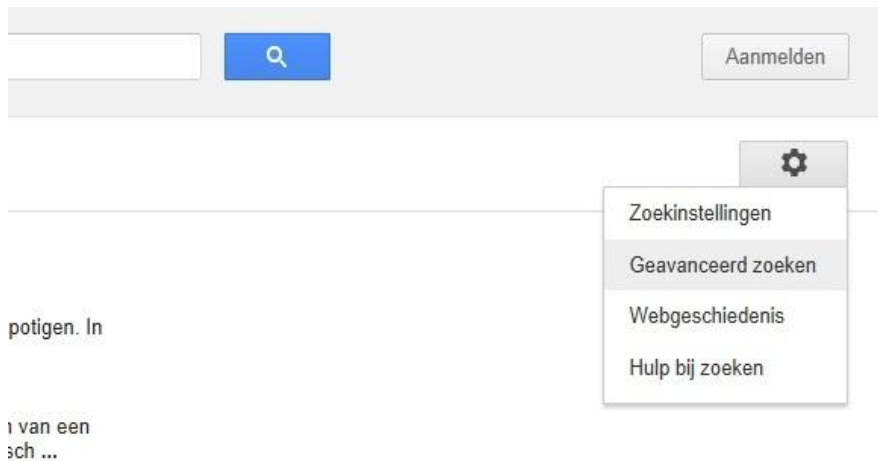
Kies een onderwerp en klik op: **Ik doe een gok.**

Functie **Ik doe een gok**-knop:

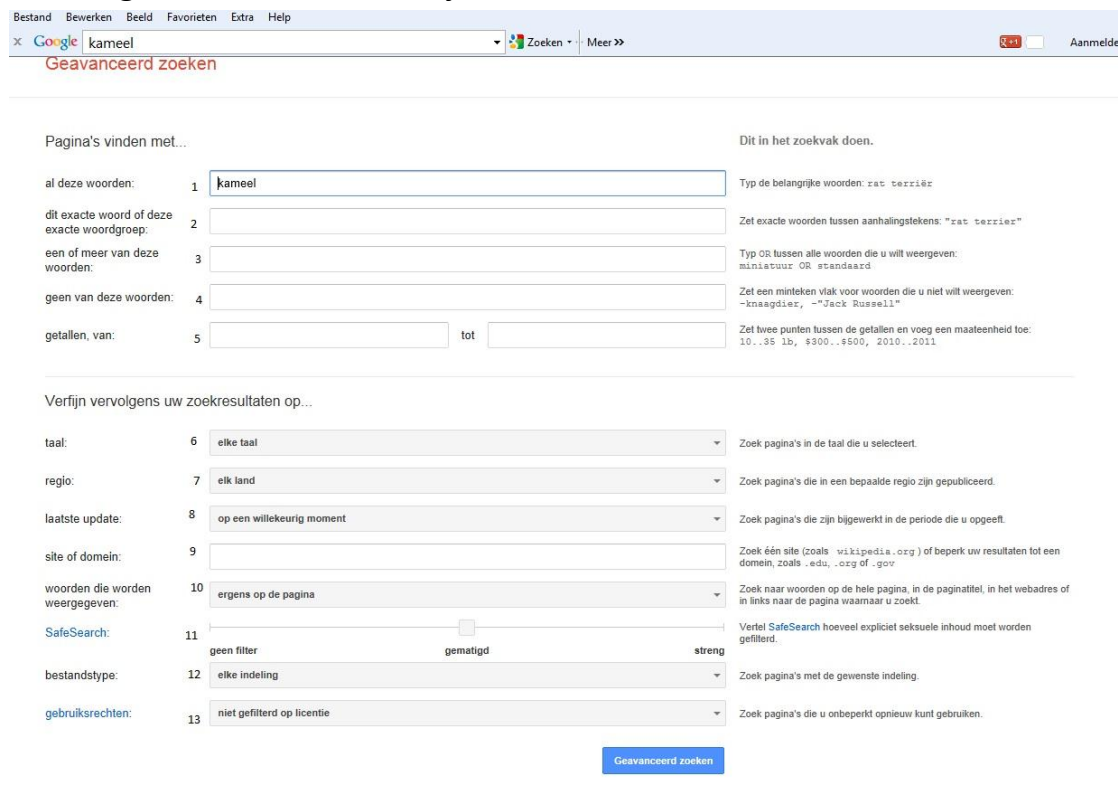
Wat is de functie van deze knop?

Ga terug naar de Google-website. Rechts zie je een knop **Opties**. Klik hierop.

Klik op **Geavanceerd zoeken**

Het volgende scherm verschijnt:

Je ziet dat je op 13 plekken jouw zoekcriterium kunt verbeteren. Onderzoek hoe je dat kunt doen:

Geavanceerd zoeken tips:	
1	9
2	10
3	11
4	12
5	13
6	
7	
8	

Wil je hulp of meer weten klik dan rechtsboven op **Zoektips** en vervolgens op **Zoeken op het web Help**.

Afbeeldingen

Ook op afbeeldingen kun je geavanceerd zoeken. Ook hier kun je keuzes maken. Geef hieronder de belangrijkste keuzes aan uit dat menu aan:

Opdracht

De volgende opdracht doe je in groepjes van 2. Je gaat een onderwerp op het Internet zoeken dat volgens jou niet gemakkelijk te vinden is. (Bijvoorbeeld de

openingstijd van een bepaalde winkel). Laat jouw partner deze informatie zoeken. Probeer het elkaar zo moeilijk mogelijk te maken.

Noteer hieronder de onderwerpen van jullie beiden en hoe makkelijk/moeilijk deze te vinden waren. Geef ook jouw zoekstrategie aan.

--

Betrouwbaarheid van de informatie op websites.

Opdracht

Zoek met Google naar Martin Luther King.

Wie was Martin Luther King?

Ga vervolgens naar www.martinlutherking.org "A true historical examination" (het 4^e of 5^e zoekresultaat van Google). Bekijk de informatie op deze site. Kijk bijvoorbeeld bij **Download flyers to pass out at your school.**

Is deze informatie betrouwbaar en van welke organisatie is deze site?

Betrouwbaar?

Welke organisatie?

Uit bovenstaande blijkt dat je niet zomaar het eerste zoekresultaat dat je kiest, als betrouwbaar kunt aanmerken.

Opdracht

Met de volgende opdracht ga je bekijken hoe je de betrouwbaarheid van een site kunt testen. Je gaat dit als webdetective onderzoeken. Je doet daarvoor een cursus. Aan het eind van de cursus laat je een certificaat afdrukken. Dit dient minimaal voldoende te zijn.

Ga naar www.webdetective.nl. Klik eerst op inhoud om te kijken wat deze site beoogt. Klik vervolgens op cursus. Doorloop de cursus en print aan het eind van de cursus het certificaat uit.

Is jouw cijfer onvoldoende dan doe je de cursus nogmaals.

Heb je een voldoende gescoord dan kun je de tijd benutten om extra oefeningen te doen.

Wikipedia

Wikipedia wordt door veel leerlingen gebruikt om informatie te zoeken omdat er veel te vinden is. Hoe betrouwbaar is Wikipedia? Deze vraag ga je beantwoorden aan de hand van de volgende vragen:

Wie schrijft de informatie? Wie controleert deze en hoe vaak? Worden bronnen vermeld?

Wikipedia:

Conclusie:

Wikipedia is *wel-niet* betrouwbaar

Houding bij informatie zoeken

Opdracht

In deze les ga je jezelf een houding proberen aan te leren voor het zoeken van informatie op het Internet. In groepjes van 2 kies je een onderwerp en zoek je naar informatie op het Internet. Vervolgens kies je samen drie websites uit over het onderwerp die je beiden apart gaat beoordelen op betrouwbaarheid. Daarvoor kan de checklist van www.webdetective.nl als hulp dienen. Noteer de bevindingen hieronder. Geef duidelijk aan waarom de informatie wel of niet betrouwbaar is.

Onderwerp:

Website 1, Naam:

Betrouwbaar:

Uitleg:

Website 2, Naam:

Betrouwbaar:

Uitleg:

Website 3, Naam:

Betrouwbaar:

Uitleg:

Nu ga je jouw bevindingen vergelijken met jouw partner. Komen ze overeen of zitten er duidelijk verschillen in de beoordelingen op betrouwbaarheid? Als je het niet met elkaar eens bent, dan vraag je de docent om zijn oordeel.

Geef hieronder (kort) de uitkomst van de vergelijking aan.

Bevindingen vergelijken beoordelingen betrouwbaarheid

Werken aan website en presentatie

Opdracht

In de komende twee lessen ga je in groepjes van 4 werken aan een presentatie over informatie zoeken en de betrouwbaarheid van de informatie.

Je gaat hiervoor een website maken via het programma www.wix.com. Dit is een simpel online programma om websites te maken. Weet je zelf een ander programma waar je beter mee werkt dan mag dat natuurlijk ook. Als je het maar kan laten zien aan de docent en aan je medeleerlingen.

De website gaat over een willekeurig onderwerp. Dat kan je favoriete zanger/sporter zijn, het televisieprogramma waar je fan van bent of totaal iets anders.

Op de website staat naast algemene informatie over het onderwerp de volgende links:

- Het stappenplan: Maak een stappenplan voor het zoeken van informatie, dat je in de presentatie verwerkt.
- Goede en slechte voorbeelden: Geef een slecht voorbeeld van zoeken en een goed voorbeeld. Geef duidelijk aan waarom het ene goed en het andere slecht is.
- Betrouwbare sites en minder betrouwbare sites: Geef een voorbeeld van een betrouwbare website en een die beduidend minder betrouwbaar is. Geef duidelijk aan waarom. Je mag gebruik maken van de gegevens uit les 5.

Presentatie en evaluatie

Presentatie

In de laatste les van dit onderwerp presenteer je als groepje jouw presentatie.

Hieronder volgt het nakijkmodel:

Beoordelingsformulier

Module: Bronnen checken

Totaal punten:

Groepsleden: 1.

2.

3.

4.

5.

Onderwerp:

- Inleiding/gekozen onderwerp geschikt voor deze opdracht? (1)
- Uitwerking (6):
 1. Voldoende bronnen
 2. Bronvermelding
 3. Zoekpad
 4. Betrouwbaarheid
- Proces/samenwerking tijdens les 6 en 7 (1)
- Lay-out website (o.a. overzicht/structuur/links) (1)
- Presentatie (1)

Totaal: (x aantal groepsleden = punten)

- Opmerkingen:

Onderwerp 2:

Manipulatie van de media:

Manipulatie wil zeggen dat je bewust informatie of beelden verandert om iemand voor de gek te houden. Al sinds men kan schrijven wordt informatie gemanipuleerd. In het oude Chinese keizerrijk werd er bijvoorbeeld bij elke nieuwe keizer een nieuwe historicus aangenomen. Deze historicus moest alle vorige informatie vernietigen en de geschiedenis zo herschrijven dat de nieuwe keizer er het beste uit kwam. In andere landen werden foto's waar politieke tegenstanders op stonden zo veranderd dat ze er niet meer op stonden. Met de komst van de moderne media is manipulatie steeds makkelijker geworden. Iedereen kan foto's bewerken met Photoshop en kan filmpjes monteren. Film- en reclamemakers maken hier heel veel gebruik van. Het wordt dus steeds moeilijker om te zien of iets nu echt is of niet. Tijdens dit onderwerp leer je hoe je manipulatie kan herkennen en je gaat er zelf ook mee aan de slag. Aan de hand van het maken van een filmpje kan je laten zien hoe makkelijk het is om beelden te manipuleren naar jouw hand.

Leertekst Manipulatie'

§1

Manipulatie is in de psychologie een begrip waarmee bedoeld wordt: de wijze van overtuigen van een persoon, om tot een bepaald idee van een zaak of een ander te laten komen door middel van beïnvloeding bij die persoon van zijn persoonlijke levenssfeer, zijn persoonlijke (geloofs-)overtuiging zonder daarbij de werkelijke argumenten te gebruiken.

De grens tussen manipulatie en normale beïnvloeding is nauwelijks te trekken; alleen de twee uitersten zijn herkenbaar. Een manipulator manipuleert om zijn of haar voordeel te krijgen en gaat vaak slim te werk om zijn of haar doel te bereiken. Dit kan bijvoorbeeld een politieke doel zijn, binnen Nederland, Europa of op mondiaal niveau.

Manipulatie komt ook in de reclame-uitingen veelvuldig voor. Vaak wordt er aan de ontvanger van de boodschap onbewust (namaak-)informatie verstrekt of er wordt ingespeeld op archetypische gevoelens. De namaakinformatie heeft dus invloed op het overwegingsproces via de bestaande overtuigingen of bestaande (oer-)angsten. Het begrip archetypisch komt bij punt 2 aan de orde.

Een voorbeeld ter verduidelijking: De stelling is: "Als een man geen bier lust is hij een seksuele kneus". Het is duidelijk dat de angst hier is: kneus (dus de minste van de groep dus ook het minste voedsel dus ook de grootste kans om te komen overlijden) en dan nog seksueel ook (ook hiermede de minste van de groep dus ook geen voortplanting dus ook de grootste kans om als genetisch materiaal uit te sterven).

Een andere voorbeeld is een kind dat iets wil hebben. Het kind vraagt: "Mama, mag ik een ijsje?", waarop de moeder antwoord met nee. Het kind blijft dan doorzeuren totdat de moeder het uiteindelijk toestaat. Manipulatie komt onder andere voor bij ouderschap. Daarnaast keert manipulatie ook terug bij bijvoorbeeld reclame, vriendschap en media. Zie punt 3 hieronder.

§2

Een archetype (Grieks: begin, bron) is een geïdealiseerd oermodel dat ten grondslag ligt aan latere varianten. Personificaties, objecten of concepten uit de culturele traditie, (drama, de literatuur, de mythologie, religie) of zelfs de geschiedenis (helden) kunnen archetypen zijn. Ook zijn er archetypische steden: Venetië als de ultieme waterstad of Parijs als de ultieme metropool.

§3

Manipulatie komt onder andere voor bij: vriendschap, reclame, politiek en media.

Vriendschap

Vertrouwen is erg kwetsbaar en de sleutel tot een goede vriendschap. Het meest bekende verhaal over manipulatie binnen een vriendschap is toch wel die van Julius Caesar. Hij was een beroemd politiek leider van het toenmalige Romeinse rijk en werd vermoord door zijn eigen 'vertrouwde' vrienden. Vriendschap en vertrouwen met Julius Caesar werd gebruikt om hem te verblinden dat er tegen hem werd samen gezworen. Het vertrouwen van Julius Caesar werd gewonnen en door middel van vleierij en overredingskracht werden eventuele gevoelens van twijfel weg genomen. Julius Caesar had een zwakte voor vleierij wat hij uiteindelijk met de dood heeft moeten bekopen. Met 23 messteken werd hij door onder andere zijn 'beste' vrienden vermoord. Overredingskracht en vleierij worden hier gebruikt als een masker voor manipulatie en verraad.

Reclame

Hersenspoelen is één van de manipulatie technieken die gebruikt worden door marketing en reclame bedrijven. Blijf een ding zo vaak herhalen en herhalen. De enige manier om jezelf te 'redden' van een dergelijke manipulatieve mensen is niet zomaar dingen te accepteren omdat iemand ze zegt. Controleer en onderzoek zelf de waarheid, bijv. op diverse websites, bij je ouders, bij vrienden. Ook verleiding komt veel voor in reclame. Deze techniek dwingt de mensen door verleiding en hebzucht een product te kopen. Denk bijvoorbeeld aan een nieuwe smartphone of nieuwe sneakers. Als het gaat om iets waar je als het ware aan verslaafd bent geraakt dan wordt het je 'zwakte'. Wees dus voorzichtig met verleiding en hebzucht, blijf dus kritisch.

Reclame is bedoeld om nieuwe klanten aan te trekken, maar is ook bedoeld om klanten die al eerder iets gekocht hebben, vast te houden. Het liefst wil een bedrijf dat mensen heel lang klant blijven en steeds opnieuw producten bij hen kopen. Trouwe klanten, dat is wat bedrijven graag willen, daar verdienen zij het meeste aan. Drie kernbegrippen hierbij zijn: informeren, overtuigen en verkopen.

Media

In de media geldt eigenlijk het zelfde als in de reclame. Verleiding wordt toegepast om mensen zo ver te krijgen dat ze iets gaan kopen of ergens gebruik van gaan maken. Verhalen worden opgeblazen of verdraaid. Geloof niet alles wat er tegen je gezegd wordt. Ga zelf op onderzoek uit en trek je eigen conclusies. Laat je niet verleiden door hebzucht en vergeet ook vooral de kleine letters niet te lezen.

Bij media kan je aan verschillende mediums denken. Kranten, tijdschriften, websites, radio, televisie, etc. zijn voorbeelden. In de lessen bij deze module manipulatie zijn diverse (actuele) voorbeelden gebruikt.

(bronnen, o.a. L. Hop en Wikipedia)

Bewustzijn

In deze eerste les worden het begrip mediawijsheid en de vier competenties (bewustzijn, begrip, attitude en gedrag) kort herhaald. Vervolgens wordt in deze les een overzicht van de acht lessen gegeven: inhoud, planning, etc. Daarna staat het begrip manipulatie centraal.

1. Wat houdt de term manipulatie volgens jullie in?
2. Wat zijn de officiële definities?
3. Welke invalshoeken / dimensies zijn er bij het begrip manipulatie?
4. Welke voorbeelden uit de praktijk (nieuws, reclame, etc.) kunnen jullie bij dit begrip verzinnen?
Vervolgens lezen en bespreken we twee voorbeelden uit het boek: 'Het maakbare nieuws' (Hoogstraten en Jinek), zie bijlage 1 na les 8.
5. Wat zijn jullie reacties op het fragment over een vrouw met boerka: Amsterdam (2008), AT5 item over manipulatie BNN-boerkafilm.
6. Huiswerk noteren en luister goed naar de toelichting: zelf voorbeeld van reclame, nieuws, etc. zoeken en (digitaal) inleveren (docent hyperlink mailen, noteer het mailadres).

1.) _____

2.) _____

3.) _____

4.) _____

5.) _____

6.) E-mailadres docent:

- Noteer bij subject in je e-mail: ***mediawijsheid, manipulatie***
- Mail jouw hyperlink **twee dagen voor les 2** (of eventueel eerder)

Bewustzijn

Deze les starten we met een fragmentje van LuckyTV ('Herrie in de 2de Kamer'). In deze les worden vervolgens twee voorbeelden (van leerlingen, zie huiswerk les 1) klassikaal bestudeerd en besproken. Daarna worden in groepjes twee andere voorbeelden bekeken en geanalyseerd. Hierbij kun je denken aan: welke partijen zijn betrokken, hoe wordt er gemanipuleerd, etc. (zie ook de inhoud van les 3).

1.) N.a.v. fragment LuckyTV:

2.) Bespreking (klassikaal) twee voorbeelden van leerlingen:

3.)

4.) _____

5.) _____

6.) Bespreking (in groepjes) twee voorbeelden van leerlingen:

7.) 1.

8.) 2.

Tijdens deze tweede les worden ook jullie meningen gepeild en uitgewisseld d.m.v. stellingen (over manipulatie). Is het eigenlijk liegen? Is het logisch dat het gebeurt, bijvoorbeeld bij reclame? Is het onvermijdelijk, omdat de waarheid niet bestaat, alles subjectief is? Noteer hieronder de (letterlijke) stelling die je van je docent krijgt.

Stelling 1:

Oneens / Eens, want:

Stelling 2:

Oneens / Eens, want:

Stelling 3:

Oneens / Eens, want:

Voor les 2 heb je huiswerk moeten doen: goed voorbeeld uit de media halen waarin sprake is van manipulatie. Hieronder wordt een voorbeeld van een klasgenoot geanalyseerd, vergelijkbaar met de analyse van het fragment van Tros Radar. Kortom, denk weer aan de volgende zaken:

- Wie is zender en ontvanger?
- Doel/doelstellingen? En m.b.v. welke verleidingstechnieken?
- Welke invloedsfactoren, onderverdeeld in dimensies, spelen een rol:
 1. professionele factoren (keuze product, tech. factoren)
 2. cultureel/sociale factoren
 3. economische factoren
 4. politieke factoren

2.) Analyse fragment medeleerling

Onderwerp: _____

Analyse:

Voordat we de eindopdracht bespreken, bespreken we een filmpje van Dove: Evolution Commercial. Dit filmpje is al miljoenen keren online bekeken. Wat is het idee achter het fragment van Dove? Wat vind je van zo'n filmpje en de boodschap?

Het vierde deel van deze les omvat het bespreken van de eindopdracht (begin les 8 inleveren). In les 8 bekijken we elkaars eindproduct: film met manipulatie. Vandaag krijg je informatie met betrekking tot de eindopdracht. Enkele belangrijke zaken kan je hieronder noteren. Les 6 en 7 staan in het teken van uitwerken: taakverdeling, planning, opzet filmpje, etc.

Informatie over de eindopdracht (krijg je van de docent):

Begrip/Attitude

Je hebt nu drie lessen over manipulatie gehad. Het ging tot nu toe met name over de aspecten 'bewustzijn' (beseffen dat er manipulatie is) en 'begrip' (begrijpen wat het doel is van manipulatie). We starten deze les met een hoax, onder andere uitgezonden bij DWDD, Nederland 3. Betreft een filmpje van een jongen die Jokertje van 'Oh oh Cherso' imiteert.

Wat zijn jouw conclusies van les 1, 2 en 3?

Nu we het aspect 'begrip' hebben afgerond, gaan we verder met jullie eigen houding: attitude. Probeer de volgende vragen te beantwoorden (in groepjes):

- Beseff ik altijd goed dat er in de media gemanipuleerd wordt? Wanneer wel/niet?
- Vind ik manipulatie erg / heb ik het gevoel voorgelogen te worden?
- Word ik wel eens op manipulatie gewezen? Bijvoorbeeld door mijn ouders bij reclames?

We bekijken twee fragmenten van leerlingen (huiswerk les 1) en/of voorbeelden van de docent. Noteer de antwoorden op de onderstaande vragen:

- In hoeverre is er gemanipuleerd?
- Is dat erg? Wat vind ik, vinden mijn klasgenoten, vindt 'de maatschappij'?
- Heeft jouw houding invloed op jouw gedrag? Hoe?

1. _____

Fragment 2 van een leerling (huiswerk les 1) of een voorbeeld van de docent. Noteer de antwoorden op de onderstaande vragen:

- In hoeverre is er gemanipuleerd?
- Is dat erg? Wat vind ik, vinden mijn klasgenoten, vindt 'de maatschappij'?
- Heeft jouw houding invloed op jouw gedrag? Hoe?

Attitude

Je hebt nu vier lessen over het thema manipulatie gehad. In les 4 kwam het onderwerp attitude ter sprake. Deze les gaan we met dat thema, attitude (= houding), verder. Geef van de volgende stellingen aan of je het 'eens' of 'oneens' bent met de stelling. Uiteraard volgt daarna jouw toelichting.

Stelling 1: Jongeren moeten meer beschermd worden tegen manipulatie in reclames.

Oneens / Eens, want:

Stelling 2: Ik beseft goed dat er gemanipuleerd wordt in onder andere reclames en het nieuws, daarom heeft het geen effect op mijn gedrag.

Oneens / Eens, want:

Stelling 3: Er is geen grens bij manipulatie, alles is toegestaan.

Oneens / Eens, want:

Hieronder is ruimte om verder te gaan met stelling 3. Hierbij gaat het nu om de volgende vraag: waar ligt volgens jou de grens bij manipulatie? Wat mag wel/niet en waarom?

Tijdens les 1 (punt 5) bespraken we een fragment van AT5 over een vrouw met boerka. In bijlage 2 (na les 8) is een reactie te vinden van een hoogleraar, meneer Shadid. Is er wat jou betreft verschil tussen manipulatie bij reclame en bij het nieuws? Vind je het bijvoorbeeld 'logischer' dat reclames zaken opleuken en vind je bijvoorbeeld dat het nieuws en andere actualiteitenprogramma's (EenVandaag, etc.) 'eerlijker' moeten zijn en niet mogen manipuleren? Heeft het nieuws invloed op jou / op jouw gedrag en mening, omdat jij dat voor 100% gelooft?

Tot slot behandelen we bij deze vijfde les fragmenten uit het NOS-nieuws. De eerste heeft betrekking op een vertalingsfout. Expres? En het tweede fragment heeft betrekking op de locatie: in Tunesië of toch Egypte? Is dit erg?

- 1. NOS-nieuws, 22-01-2009: Fout in de vertaling
- 2. NOS-nieuws, verslag Tunesië komt uit Egypte
http://www.telegraaf.nl/binnenland/8735654/___NOS-verslag_Tunesi_komt_uit_Egypte__.html?p=4,2

Eindproducten en evaluatie

Tot slot van deze module 'manipulatie' bekijken we elkaars eindproduct. De filmpjes, van ongeveer 2.30-3.00 minuten, worden klassikaal geanalyseerd. Deze analyse gebeurt aan de hand van een soort 'checklist'. De lijst met aandachtspunten ontvang je van de docent.

Beoordelingsformulier

Module: Manipulatie

Totaal punten:

Groepsleden:1.

2.

3.

4.

5.

Onderwerp: (negatief/positief)

- Opbouw filmpje/structuur (2.30 – 3.00 min) (1)
- Uitwerking (6): 1. Minimaal 6 keer manipulatie
2. Verschillende vormen van manipulatie
3. Kwaliteit van de manipulatie
- Proces/samenwerking tijdens les 6 en 7 (1)
- Gedrag volgend op manipulatie te zien? (1)
- Totale kwaliteit/professionaliteit filmpje (1)

Totaal: (x aantal groepsleden = punten)

- Opmerkingen:

Onderwerp 3:

Seksualisering van de media:

Sex sells! Dat is een term die in de reclame veel wordt gebruikt. Een product dat wordt aangeprezen door een mooie jonge dame of heer wordt vaker verkocht dan een product dat door een "gewoon" iemand wordt aangeprezen. In de huidige jeugdcultuur wordt seks en alles wat daar mee te maken heeft gezien als iets normaals. Videoclips op MTV of andere muziekanalizers laten vaak half naakte vrouwen en mannen zien. Het lijkt alsof jongeren zich daar ogenschijnlijk niks van aantrekken.

Uit onderzoek is gebleken dat jongeren tegenwoordig meer toegang hebben tot seksuele inhoud in de media dan voor de komst van de nieuwe media. Moest je vroeger stiekem een blaadje kopen, tegenwoordig is er met een paar simpele klikken seks te vinden op internet. In de online wereld is jezelf presenteren heel belangrijk geworden. Zien en gezien worden op sociale media als hyves of facebook is bijna van levensbelang.

problemen: wat te doen bij ... ? /

Mijn dochter (12) surft naar seks-sites

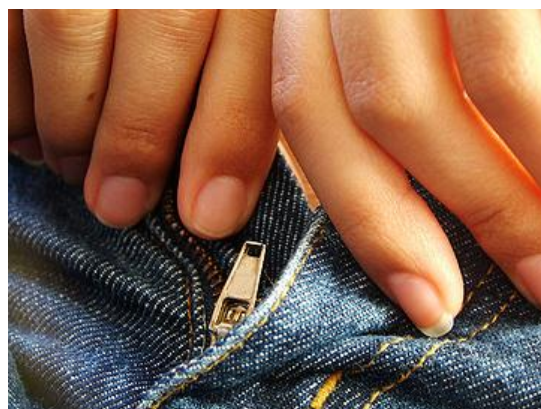
Vragen van ouders

Van de week kwam ik erachter dat mijn dochter van bijna 12 naar seks-sites op het internet kijkt. Ik wil er graag met haar over praten, maar weet niet goed hoe te beginnen. Ik zou het jammer vinden als ze door mijn vraag blokkeert en helemaal niets meer aan mij durft te vragen.

Het blijkt dat jongeren zich vaak ouder presenteren dan bij hun leeftijd eigenlijk zou moeten passen. Meisjes van 12 die seksueel getinte gedichtjes op hun profiel plaatsen bijvoorbeeld. Het blijkt dat jongeren steeds meer aan *zelfobjectivering* doen. Ze zien zichzelf en anderen als een object. In deze lessenserie wordt er gekeken naar hoe jongeren omgaan met deze seksualisering en wordt ze geleerd kritisch na te denken over hoe ze zichzelf presenteren online.

In deze levensfase wordt er geëxperimenteerd met seksuele gevoelens. Je eerste verliefdheid, je eerste seksuele ervaringen. De een is vaak wat verder dan de ander. Een volkomen natuurlijk proces. De moderne media worden ook in dit proces veelvuldig ingezet. Virtuele seks of *cybersex* wordt vaak als veiliger en prettiger ervaren als fysieke seks. De vraag is natuurlijk "Denk je er wel eens over na wat je online laat zien van jezelf?".

Dos & Don'ts van flirten op internet.

De docent schrijft op het bord: *Flirten op internet*. Het bord wordt verdeeld in 2 delen. Aan de ene kant komen de opmerkingen van de jongens, aan de andere kant de opmerkingen van de meisjes. Zowel bij de jongens als meisjes komt te staan "Do" (wat doe je wel op internet?) en "Don't" (wat doe je niet/vind je te ver gaan voor jezelf?)

Welke opmerkingen staan er op het bord?

Jongens:

Meisjes:

De top 3 van "Do" en "Don't" bij de jongens:

Do
1.
2.
3.

Don't
1.
2.
3.

De top 3 van "Do" en "Don't" bij de meisjes:

Do

1.

2.

3.

Don't

1.

2.

3.

Is er verschil tussen de jongens en meisjes? Leg uit waarom dat zo is.

Strips – Strippen – Strepen

In deze les gaan we een aantal strips bekijken met situaties. Aan de hand van de strips worden de vragen beantwoord.

Strip 1: Wraak

“Wat was het heerlijk, vorige week voor de webcam, vond je niet?”

“Het was de laatste keer. Ik heb een ander. Het is uit. Geen cam-spelletjes meer.”

“Huh? Ik haat je. Ik pak je terug.”

Blootbeelden hangen in de schoolkantine. Jongen belt mobiel met zijn vriend.

“Je bent beroemd, man. Wat heb jij een kleintje!”

Vragen

1. Hoe had jij je gevoeld als jij die jongen was geweest?

2. Ken jij vergelijkbare verhalen? (Namen noemen hoeft uiteraard niet)

3. Wat had jij gedaan als jij die jongen was geweest?

4. Als de jongen naar de politie gaat, kan hij dan aangifte doen?

5. Hoe kun je voorkomen dat blootbeelden worden verspreid? Heb je tips?

Strip 2: Grenzeloze liefde

Lisa is stapelverliefd.

“Houd je van me?”

“Ja, ik houd van je. Trek eens wat uit.”

“Ik weet niet of ik dat wel wil. Ik ben er nog niet aan toe. Denk ik.”

“Dus je houdt niet van me?”

“Jawel!”

“Trek je truitje dan eens uit. Voor mij.”

Lisa ontbloot haar bovenlijf.

Vragen

1. Denk je dat jongeren verder gaan dan ze zelf zouden willen als ze verliefd zijn? Hoe komt dat? Ken je daar voorbeelden van?

2. Had Lisa wel of niet haar bovenlijf moeten ontbloten? Waarom wel of waarom niet?

3. Wat is jouw grens op internet? Wanneer zeg jij: "Stop, tot hier en niet verder?"

Strip 3: Een bekend gezicht

Marvin zit op zijn slaapkamer, en ziet via de webcam een meisje.

Ze heeft de cam gericht op haar borsten (in t-shirt).

"Mag ik ze zien? Dan strip ik voor je. OK?"

Hij doet zijn broek omlaag en poseert voor zijn eigen cam. Er wordt geroepen:

"Marvin, je zuster vraagt of ze je scooter mag lenen... Geef haar even je sleutels"

Hij baalt, maar kleedt zich toch aan en gaat naar beneden.

Dan realiseert hij zich voor wie hij heeft staan strippen. Shit...

Vragen

1. Denk je dat dit in het echt zou kunnen gebeuren?

2. Waarom wel of niet?

3. Bedenk vergelijkbare situaties die zéker zouden kunnen voorkomen.

4. Heb je zelf wel eens meegemaakt dat je met iemand anders zat te chatten of te gamen dan je eerst dacht?

Strip 4: Pottenkijkers

Terence gaat zijn vriendin een plezier doen.

“Dit filmpje maak ik voor jou, lekker ding!”

Moeder komt binnen met dochtertje op haar arm.

“Hallo Pretty Boy. Kan de muziek ietsje zachter bij het strippen?”

Vragen

1. Wat had Terence moeten doen om dit te voorkomen?

2. Terence' moeder ontdekte wat hij aan het doen was, maar ze reageerde er vrij laconiek op. Zou je zo'n reactie zelf prettig hebben gevonden of niet? En waarom?

3. Wat vind je eigenlijk van de rol van 'ouders' bij de dingen die je doet op internet. Wat voor reacties zijn prettig en welke niet?

Loverboys

Wat zijn loverboys?

Loverboys zijn jongens, allochtoon of autochtoon, die de aandacht van meisjes proberen te trekken door hen complimentjes te geven, aardig tegen hen te doen, met hen uit te gaan en soms ook door mooie en leuke cadeautjes te geven.

Wanneer een meisje verliefd is geworden op een loverboy probeert hij haar met verschillende redenen (bijvoorbeeld om samen ergens een zaak te beginnen) zo ver te krijgen dat ze voor hem gaat werken in de prostitutie. De meisjes worden gestimuleerd of gedwongen en belanden in de prostitutie.

Hoe werkt een loverboy?

Vanuit ervaringen van slachtoffers kunnen een aantal fasen benoemt worden die de werkwijze van een loverboy beschrijven.

1. De ontmoeting

De loverboy gaat op zoek naar meisjes.

Hij doet dit op plekken waar meisjes rondhangen, zoals op scholen, stations, cafes, etc. Een belangrijke ontmoetingsplek is tegenwoordig via het internet. Hier worden afspraakjes geregeld en zo komen veel meisjes in contact met een loverboy.

Dit 'ronselen' gebeurt niet alleen in grote steden, maar in alle delen van het land.

Het ronselen gebeurt niet alleen door loverboys. Het kan ook zijn dat vrienden en bekenden van de loverboy de meisjes in contact brengen met hem.

2. Indruk maken

De jongen maakt indruk op een meisje door bijvoorbeeld in een mooie auto op school te verschijnen.

Hij spreekt het meisje aan en is heel aardig tegen haar. Bovendien verwent hij haar later meestal met cadeaus en nog meer lieve woorden, waar het meisje vaak gecharmeerd van raakt.

De loverboy is op zoek naar een meisje dat makkelijk en snel onder de indruk raakt met als doel het meisje verliefd op hem te laten worden. In het eerste contact wordt ingeschat hoe ontvankelijk en gevoelig het meisje is voor zijn aandacht en vleierij.

Als de pogingen op niets dreigen uit te lopen gaat hij op zoek naar een ander mogelijk slachtoffer. Heeft hij beet en is het zo dat het meisje van huis is weggelopen dan kan ze meteen intrekken bij de loverboy.

3. Relatie aangaan

Het meisje vindt al deze aandacht natuurlijk geweldig, zeker als ze dat thuis heeft moeten missen.

Ze wordt verliefd op de jongen omdat ze het gevoel heeft 'speciaal' voor hem te zijn en gaat een relatie met hem aan. Door de gevoeligheid voor veel aandacht, zogenaamde liefde en soms cadeaus accepteert het meisje veel, vaak zonder zich af te vragen wat de intentie van de loverboy is, of de jongen zich in een crimineel milieu begeeft en wat hij precies doet in het dagelijks leven.

4. Seksueel Contact

De relatie is in eerste instantie hartstikke 'goed'.

De loverboy probeert er naar toe te werken dat hij met het meisje naar bed gaat. Bij moslim meisjes heeft hij vooral het doel om haar daar later mee te chanteren of te bedreigen. Er is soms zelfs sprake van verkrachting / ontmaagding, om zo de weg naar huis helemaal af te snijden.

5. Grenzen verleggen

Door zijn meisje bijvoorbeeld aan te zetten tot seks met vrienden verlaagt hij de drempel naar de prostitutie. Ook het regelmatig in contact brengen met de prostitutie door bezoek aan rosse buurten, of het stimuleren van contacten met meisjes die al werken. Op deze manier wordt de drempel naar

de prostitutie verlaagd.

Vaak stimuleert de loverboy ook het gebruik van soft- en harddrugs.

6. Aanzet tot prostitutie

Op een gegeven moment is er een keerpunt, wanneer de loverboy door een emotioneel verhaal of door dwang zijn meisje aanzet tot prostitutie.

Het meisje is inmiddels emotioneel gebonden aan de jongen en kan daardoor moeilijk meer bij hem weg gaan. Bovendien is het sociale netwerk van het meisje heel erg klein geworden.

Als het meisje niet in de prostitutie wil gaan werken dreigt de loverboy het meisje weer terug te brengen naar de ouders. Dit is vooral effectief als het slachtoffer allochtoon is of problemen thuis heeft.

7. Exploitatie/ Uitbuiting

Het meisje kan zo afhankelijk zijn van de jongen dat het ontzettend moeilijk is voor haar om zich los te maken en steeds terug gaat naar hem omdat ze niet zonder hem kan.

Als het meisje eenmaal in de prostitutie werkt, wordt ze scherp in de gaten gehouden. Weigeren van werk kan mishandeling of bedreiging betekenen.

Een loverboy heeft vaak meerdere meisjes voor zich werken.

Als een meisje werkt als prostituee is het niet eenvoudig om te stoppen. Ze is sociaal en maatschappelijk geïsoleerd geraakt. Schaamte en een laag zelfbeeld werken niet stimulerend voor het opbouwen van een nieuw leven.

Zijn loverboys strafbaar?

Ja. Volgens artikel 250a van het Wetboek van Strafrecht gaat het om mensenhandel, namelijk het aanzetten van minderjarigen tot prostitutie.

De maximale straf is 10 jaar als er sprake is van minderjarigen of dwang.

Bron: www.scharlakenkoord.nl / www.blixum.nl

Beoordelingsformulier

Module: Seksualisering

Totaal punten:

Groepsleden: 1.

2.

3.

4.

5.

Onderwerp:

- Opbouw presentatie/structuur (3.00 – 5.00 min) (2)
- Uitwerking (7): 1. Hoeveelheid informatie
 - 2. Niveau
 - 3. Leerzaam/buikbaar voor voorlichting
 - 4. Verzorging/netheid
 - 5. Eigen inbreng/creativiteit
- Proces/samenwerking tijdens les 6 en 7 (1)

Totaal: (x aantal groepsleden = punten)

- Opmerkingen:

Onderwerp 4:

Codename Future/Splitzz:

Hoe zorg je er voor dat jouw ster de meeste publieke aandacht krijgt? In dit online spel heb je de controle over een karakter dat jij helemaal naar je eigen inzicht kan laten ontwikkelen. Je krijgt te zien hoe de media nou precies werken en wat voor (goede of slechte) effecten publiciteit kan hebben. De uitleg van het spel wordt door je docent gegeven en staat online.

De beoordeling voor dit spel wordt gedaan aan de hand van de volgende criteria:

- Welke rang heb je? Hoeveel punten heb je?
- Hoe heb je het werkboek van het spel ingevuld?
- Hoe goed hebben jullie samengewerkt tijdens het spel?